

DENET DUYURU
Vergi

AUDIT | TAX | ADVISORY

For the latest from BDO Turkey, follow us

Duyuru Tarihi : 02.02.2022
Duyuru No : 2022/017
Yayımlandığı Yer : VERGİ DÜNYASI
DERGİSİ - Şubat 2022

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

**İSKONTOLARIN KDV MATRAHINI NASIL ETKİLEDİĞİ VE
POST FİNANSMAN NEDENLİ İSKONTOLAR****ÖZ**

Aşağıdaki bölümlerde iskonto uygulamasının KDV boyutu ele alınmıştır.

Özetlemek gerekirse fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen ve ticari teamüllere uygun miktardaki iskontolar, KDV matrahı bulunurken iskonto öncesi bedelden indirilmektedir.

Bizim anlayışımıza göre, buradaki ticari teamüle uygunluk şartı ile iskontonun gerçek ve izah edilebilir olması kastedilmektedir.

Maliye İdaresi bu imkandan yararlanabilmek için yapılan iskontonun söz konusu faturada yer alan mal veya hizmet ile ilgili olması (önceki alımlarla ilgili olmaması) gerektiği görüşündedir.

Daha önce iskontosuz olarak verilmiş mal veya hizmetler için sonradan, alıcıya sağlanan menfaatler ciro primi olarak isimlendirilmektedir.

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2021 yılında 11,8 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.728 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 97.292 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Maliye İdaresi uzun süre ciro primlerini müstakil bir hizmet bedeli sayarak genel oranda KDV'ye tabi tutulmasını istemiştir. Günümüzdeki idari görüş ise, sonradan yapılan iskonto nedeniyle alıcı lehine oluşturulan farkların fiyat farkı olarak faturaya bağlanması gerektiği yönündedir. Bunun doğal sonucu olarak ciro primine konu işlem KDV'den istisna ise fiyat farkı da KDV istisnalı olmalıdır.

ANAHTAR KELİMELER :

İskonto, fatura ve benzeri vesikalar, ticari teamül, ciro primi, indirim, muvazaa, gerçek, mal fazlası, erken ödeme, post finansman.

1. SATIŞ BELGESİNDE GÖSTERİLEN VE TİCARİ TEAMÜLLERE UYGUN OLAN İSKONTOLAR KDV MATRAHINA DAHİL DEĞİLDİR:

Ticari teamüllere uygunluk ne demektir? İskontonun ticari teamüllere uygun olup olmadığı nasıl tespit edilir?

Bu soruların net bir cevabı yoktur ve zaten bu konuda peşinen bir ölçü veya sınır getirilmesi de imkansızdır.

Nitekim, KDV Genel Uygulama Tebliği'nin yukarıda metnini verdiğimiz III/A-6.1. no.lu bölümünde ticari teamüle uygunluk kavramı hakkında hiçbir açıklama yapılmamıştır.

Ticarî teamül faaliyet koluna ve duruma göre değişiklik göstermekte, ne Maliye İdaresi'nce ne de başka bir merci tarafından iskontolara peşinen sınır veya ölçü getirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nun 3/B maddesi şöyledir :

“B) İspat :

Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır.

Vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti yemin hariç her türlü delille ispatlanabilir. Şu kadar ki, vergiyi doğuran olayla ilgisi tabii ve açık bulunmayan şahit ifadesi ispatlama vasıtası olarak kullanılamaz.

İktisadi, ticari ve teknik icaplara uymayan veya olayın özelliğine göre normal ve mutad olmayan bir durumun iddia olunması halinde ispat külfeti bunu iddia eden tarafa aittir.”

Bu hüküm uyarınca, madde metnindeki "... ticari teamüllere uygun miktardaki iskontolar" tabirini, "..... gerçeğe uygun, muvazaasız ve ticari gerekçelerle izah edilebilmiş iskontolar" şeklinde anlamak gereklidir.

Fiilen uygulanmış olan bir iskontonun, ticari teamüllere uygunsuzluk gerekçesiyle tenkit edilebilmesi için, bu iskontonun uygunsuzluğunun tenkidi yapan tarafından ispatı gereklidir.

Bentteki son fıkra uyarınca yapılan iskonto ticari ve teknik icaplara açıkça aykırı ise veya normal ve mutad olmayan bir durum arz ediyorsa ispat külfeti iskontoyu uygulayana geçmektedir.

2. İSKONTO UYGULAMALARINA İLİŞKİN HUSUSLAR:

2.1. İskontonun Sadece Fatura ve Benzeri Belgedeki İşlemle İlgili Olması Şartının Değerlendirilmesi:

25 inci maddede iskonto tutarının fatura ve benzeri belge üzerinde gösterilmesi şart koşulmuş, iskontonun mutlaka o belgeye konu işlemle ilgili olması gerektiği yolunda bir hükme yer verilmemiştir. Ancak İdare, iskontonun mutlaka o belgede yer alan işlemle ilgili olması şartını aramaktadır. Anladığımız kadarı ile İdarenin bu tutumu, 25 inci maddenin gerekçesinde yer alan şu ifadeden kaynaklanmaktadır :

"Ticari hayattaki yaygın tatbikat ve diğer ülkelerdeki Katma Değer Vergisi uygulamaları dikkate alınarak bu madde ile vergi matrahına dahil olmayan unsurlar konusunda açıklık getirilmiştir.

Teslim ve hizmet işlemlerinde faturalarda gösterilen iskontoların da matraha dahil bulunmadığı maddede açıkça ifade edilmiştir. Ancak burada bir ayırım yapılmış ve işlem anında yapılmayan, dolayısıyla faturalarda da gösterilmeyen iskontoların matrahtan düşülmesine imkân tanınmamıştır."

ÖRNEK :

Bir firma belli bir müşterisine farklı zamanlarda ve iskonto uygulanmaksızın üç fatura ile toplam 600.000 TL bedelli mal satmıştır. 40.000 TL. bedeli olan dördüncü parti malın siparişi nedeniyle biraraya gelen satıcı ve alıcı firma yetkilileri, bu alışlarına tümü için %5 oranında iskonto uygulanmasını ve bu iskontonun dördüncü parti ile ilgili malın faturasında gösterilmesini kararlaştırmışlardır. Fatura şu şekilde tanzim edilmiştir

x malı	40.000
%5 iskonto	2.000
önceki faturalardaki toplam	
600.000 TL lik satışla ilgili %5 iskonto	30.000
	-
	8.000
%18 KDV	1.440
	+
	9.440
	=====

İdarenin anlayışına göre bu fatura nedeniyle, $(30.000 \times 0,18=)$ 5.400 TL. KDV kaçağı vardır. Buna gerekçe olarak 30.000 TL. nin bu fatura ile değil bundan önceki üç fatura ile ilgili olması gösterilmektedir. Şayet geçmişte yapılan satışlara ilişkin olarak sonradan iskonto yapılmak isteniyorsa, iskonto tutarı (+KDV) şeklindeki faturanın alıcı tarafından düzenlenmesi istenmektedir.

Bizim anlayışımıza göre yukarıdaki şekilde fatura tanziminin Kanuna uygunsuzluğu, KDV kaçağı ve belge noksanlığı söz konusu olmamalıdır.

Çünkü;

- Örnekte belirttiğimiz fatura tanzim şekli ile, geçmişe ait iskontoların alıcı tarafından fatura edilmesi arasında Hazinesinin kaybı-kazancı açısından hiçbir fark yoktur.
- Her ne kadar Gerekçede, işlem anında yapılmayan iskontoların sonradan matrahtan düşülmesine imkan tanınmadığı belirtilmekte ise de, bu husus madde metnine yansıtılmamıştır. Kaldı ki örneğimizde yer alan 30 .000 TL. iskonto işlem anında (40.000 TL. lik malın satışı meyanında) yapılmıştır.
- Örneğimizdeki toplam 30.000 TL. iskonto, sadece son faturadaki 40.000 TL. lik satışla ilgilendirildiğinde ticarî teamüllere uymayan bir iskonto yapılmış gibi görünmekle beraber, faturadaki not uyarınca bu iskontonun, daha önce yapılan 600.000 TL lik satışla ilgili olduğu dikkate alındığında, iskontonun teamüle uygun olduğu ortaya çıkmaktadır.
- Satıcı, evvelki üç faturayı iptal edip, yerine son siparişi de kavrayan

x malı		40.000
	iskonto	32.000
		608.000
	%18 KDV	109.440
		+
		717.440
		=====

şeklinde fatura kesme imkanına sahip bulunduğu göz önünde tutulduğunda bu yasağın fazla bir anlam ifade etmediği anlaşılabacaktır.

- Önceki satışlarla ilgili olarak sonradan yapılan ve son faturada gösterilen iskonto yerine alıcının keseceği bu iskonto miktarınca fiyat farkı faturası kabul görüyorsa, esasta bir vergi noksanlığı yok demektir. Olay sadece bir usul veya şekil meselesidir ve sırf şekil nedeniyle vergi farkı ileri sürmek doğru değildir.

2.2. İskontonun Fazladan Mal Verilmek Suretiyle Yapılması:

Bazı firmalar siparişte bulunan müşterilerine, o siparişin bedelinde indirim yapmak yerine bu bedeli sabit tutup, müşteriye fazladan mal göndermek suretiyle iskonto uygulamakta ve bu mal fazlalığının KDV karşısındaki durumu tereddüt konusu olmaktadır.

Konuya ilişkin bir özalgede ¹ şöyle denilmiştir :

"....."

3) Aynı İskontolar :

İskontoların satış bedelinden indirim şeklinde değil, mal olarak verilmesi suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, aynî iskontolar diğer bir anlatımla iskonto adı altında verilen mallar faturada gösterilse dahi katma değer vergisi matrahından düşülmeyecek, Kanunun teslim hükümlerine göre vergilendirilecektir.

Örneğin; 10 birim mal satan bir firmanın, satışını yaptığı malların yanında 1 birim malı da iskonto adı altında bedelsiz olarak vermesi halinde bu mal teslim hükümleri çerçevesinde katma değer vergisine tabi olacağından, bedelinin de katma değer vergisi matrahından indirimi söz konusu olmayacaktır.

Öte yandan, aynî iskontoların bedelsiz mal olarak verilmesi yerine, bedelden indirim şeklinde yapılması, faturada ayrıca gösterilmesi ve ticari teamüllere

¹ Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 30.6.1993 tarih ve 41473 sayılı özalgesi.

uygun olması halinde, aynı iskontolar katma değer vergisi matrahına dahil olmayacaktır.

Örneğin; yukarıdaki örnekte bahsi geçen mükellefin aynı iskonto uygulamasını, satışını yaptığı 11 birim mala ilişkin bedelden, 1 birim mala ait bedeli indirmek suretiyle gerçekleştirmesi durumunda, faturada ayrıca gösterilmesi ve ticari teamüllere uygun olması şartıyla iskonto tutarı katma değer vergisi matrahından düşülebilecektir."

Görüldüğü gibi mal fazlası iskontosunun faturada ;

10 adet X Malı 100 TL	1.000
1 adet X Malı	+ bedelsiz
	<hr/>
	1.000
%18 KDV	+ 180
	<hr/>
	1.180

şeklinde düzenlenmesi uygun değildir ve bu düzenleme şekli sorun çıkarabilir.

Bu örnekte faturanın şöyle düzenlenmesi uygun olur.

11 adet X Malı 100 TL	1.100
Mal fazlası iskontosu (1 adet X Malı)	100
	<hr/>
	1.000
%18 KDV	+ 180
	<hr/>
	1.180

2.3. Daha Önce Yapılmış Olan Alımlar Yeni Yapılan Bir Alımda İskonto Nedeni Olabilir Mi?:

Yukarıda belirttiğimiz gibi Maliye İdaresi iskontonun sadece faturada belirtilen mal veya hizmetle ilgili olmasını istemektedir.

Başka bir anlatımla İdare, daha önce iskontosuz olarak yapılan satışa ait sonradan uygulanmak istenen iskontoyu fiyat farkı olarak kabul etmekte yani bu farkın sonraki bir alım da iskonto uygulanmak suretiyle alıcıya yansıtılmasını doğru bulmayarak alıcının bu fark için fatura düzenlemesini istemektedir.

Bizim anlayışımıza göre, bir mükellef daha önce satış yaptığı ve tahsilatta sorun yaşamadığı müşterisine yeni bir satış yaparken eski satışlarının hatırına ve yeni satışlar yapacağı umuduyla iskonto uygulayabilmelidir. Başka bir anlatımla, söz konusu mükellef müşterisinden fiyat farkı faturası istemek yerine yeni yaptığı satışta iskonto yapabilmelidir.

Bizim anlayışımız böyle olmakla beraber sorun çıkmaması adına ve bu iki yöntem arasında sonuçsal fark olmadığı için yeni satışın iskontosuz yapıp müşteriden fiyat farkı faturası alınması tercih edilmelidir.

2.4. Müşterinin Erken Ödeme Yapması Nedeniyle Uygulanan İskontolar:

Vadeli fiyat uygulanmak suretiyle yapılan satışlarda müşteri vadeden önce ödeme yaptığı takdirde haklı olarak bu erken ödemenin ödüllendirilmesini istemektedir.

Müşteri bunun için erken ödeme nedenli olarak fiyat farkı faturası düzenleyebilir.

Bu ödüllendirmenin aynı müşteriye yapılacak yeni bir satışta iskonto uygulanması suretiyle de yapılması bize göre mümkündür.

Ancak Maliye İdaresi böyle bir gerekçe ile yapılan iskontoyu kabul etmeyerek erken ödeme yapanın fiyat farkı faturası kesmesini istemektedir.

Bir imalatçı firma, bayilerine belli vade ile ve bu vadeye göre belirlenmiş fiyat üzerinden mal satışında bulunmuştur. Malı alan bayilerin, mal bedelini bu vadeden önce ödemesi nedeniyle meydana gelen farkları, bilgisayarla hesaplamış ve bu farkları, daha sonra aynı bayilere yaptığı başka satışlara ait faturalarda iskonto uygulamak suretiyle ödüllendirilmiştir.

İnceleme elemanı, bayilerin erken ödeme yapmak suretiyle, imalatçıya finansman hizmeti yaptığını ileri sürerek, bayilerin bu farklar için KDV li fatura düzenlemesi gerektiğini iddia etmiş ve bu bayilere KDV matrah farkı ve fatura kesmeme cezası (özel usulsüzlük cezası) önermiştir.

Bu tarhiyat ve cezalar, bayiler tarafından dava konusu edilmiş olup, davaların ekseriyeti bayi lehine sonuçlanmıştır.²

² Samsun Bölge İdare Mahkemesinin, 29.9.1997 tarih ve E.1997/50, K.1997/69 sayılı Kararı,

Danıştay İkinci Dairesi'nin 5.3.1998 tarih ve E.1997/1908, K.1998/842 sayılı Kararı, Danıştay 11. Dairesinin 20.05.1998 tarih ve E1997/1295 K. 1998/1828 (Vergi Dünyası Dergisi Şubat 1999)

2.5. İskontonun Sonradan Dekont İle Yapılması:

İskontonun dekontla belgelendiği bir olaya ilişkin Danıştay kararında ³ şöyle denilmektedir :

"Oto lastikleri yetkili satıcılığı yapan yükümlü adi ortaklığın firma tarafından dekontla uygulanan iskontolar üzerinden katma değer vergisi hesaplayarak beyan edilmesi gerektiği ileri sürülerek 1988 yılı Eylül dönemi için kaçakçılık cezalı katma değer vergisi ile dahili tevkifat salınmıştır. Vergi Mahkemesi kararıyla, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 25. maddesinin (a) bendinde teslim ve hizmet işlemlerinde fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen ticari teamüllere uygun iskontoların matraha dahil olmayacağına hükme bağlandığı, buna göre, malın teslimi ve hizmetin yapılmasına ilişkin olarak düzenlenen fatura ve benzeri belgelerde, ticari teamüllere uygun olarak ayrıca gösterilen iskontoların katma değer vergisine tabi olmayacağı, dosyanın incelenmesinden, yükümlü şirketin .....A.Ş.'nden aldığı lastiklerin bedellerini vadesinden önce ödemesi halinde firma tarafından vadeli fiyat yerine peşin fiyat üzerinden iskonto yapıldığı ve durumun dekontla yükümlü şirkete bildirilerek miktarın hasılat kaydedildiğinin anlaşıldığı, yükümlü şirket adına malın tesliminden sonra erken ödeme nedeniyle yapılan iskonto için düzenlenen dekontun 3065 sayılı Yasanın 25/a bendinde belirtilen belge niteliğinde olduğunun kabulü gerektiği, malın tesliminden sonra vadesinden önce yapılan ödemeler nedeniyle tanınan iskontoların faturada gösterilmesinin fiilen mümkün olmadığı, bu durumda, iskontoların katma değer vergisi matrahına dahil edilmediği ileri sürülerek yapılan cezalı tarhiyatta yasal isabet görülmediği gerekçesiyle kaçakçılık cezalı katma değer vergisi ile dahili tevkifatı terkin etmiştir. Vergi Dairesi tarafından, inceleme raporuna istinaden yapılan cezalı tarhiyatta isabetsizlik bulunmadığı ileri sürülerek kararın bozulması istenilmektedir.

Temyiz dilekçesinde ileri sürülen iddialar, bozulması istenilen kararın dayandığı gerekçeler karşısında, yerinde ve kararın bozulmasını sağlayacak durumda görülmemiştir.

Bu nedenle temyiz isteminin reddine, Vergi Mahkemesi kararının onanmasına oybirliğiyle karar verildi."

Görüldüğü gibi, Danıştay bu kararında sonradan tanınan iskontonun KDV hesaplanmasını gerektirmediği, hatta belgelemenin dekontla yapılabileceği görüşünü benimsemiştir. Bu görüşe katılıyoruz. Çünkü daha önce alım yapmış olmak satıcıya sunulmuş bir hizmet değildir. Bu nedenle KDV hesaplanmasını gerektirmez. Ortada fatura edilecek bir hizmet olmadığı için fatura kesilmesine de gerek olmamalıdır.

³ Danıştay 11 inci Dairesi'nin 6.11.1996 tarih ve E.1995/4680, K.1996/3985 sayılı Kararı.

Ancak sonradan tanınan iskontonun dekontla belgelenmesi halinde, KDV'li fiyat farkı faturası kesilmesi gerektiği iddiasıyla fatura düzenlememe cezası ve KDV ile ilgili tarhiyat ve cezalar doğması ihtimali göz önünde tutulmalıdır.

3. CİRO PRİMLERİ:

Daha önce yaptığı alımlar nedeniyle alıcıya sonradan sağlanan menfaatler ciro primi olarak isimlendirilmektedir.

3.1. **Ciro Priminin Hizmet Bedeli Değil, Fiyat Farkı Olduğu Maliye İdaresi'nce Kabul Edilmiştir:**

Eskiden Maliye İdaresi, ciro primine hak kazanmış olmasından hareketle, **primi elde edenin, prim ödeyene hizmette bulunduğunu varsayarak**, söz konusu primlerin genel oranda KDV'ye tabi müstakil bir hizmet olduğu görüşünü benimsemekteydi.

Halbuki öteden beri savunduğumuz görüşümüze göre bu prim, alıcıya sonradan tanınan bir iskontodur. **Alıcının, çok alım yapmak suretiyle satıcıya hizmette bulunması söz konusu değildir.**

Nitekim Danıştay da ciro primlerinin KDV'ye tabi hizmet bedeli olmadığı yönünde kararlar vermektedir. ⁴

Maliye İdaresi, görüş değiştirerek 116 no.lu KDV Genel Tebliği'nin Resmi Gazete'de yayımlandığı 10.01.2012 tarihinden itibaren, sonradan yapılan iskontoları ve ciro primlerini FİYAT FARKI şeklinde yorumlamaya başlamıştır. Maliye İdaresi bu yeni yorumunu KDV Genel Uygulama Tebliği'nin III/A-6.1. no.lu bölümündeki ifadelerle sürdürmüştür.

3.2. **Ciro Priminin Fiyat Farkı Olarak Kabulünün Uygulamaya Etkisi:**

3.2.1. **Oran Yönünden:**

Eski görüşe göre ciro primleri müstakil bir hizmetin bedeli olduğu için genel (%18) oranda KDV'ye tabi tutulmaktaydı. Yeni görüşe göre ciro primleri, bu prime dayanak teşkil eden daha önce satın alınmış mal ve hizmetlerin bedelinin değişmesi (fiyat farkı) olduğu için KDV'sinin de bu prime sebebiyet veren mal veya hizmet için uygulanmış oran üzerinden hesaplanması gerekli hale gelmiştir.

⁴ Danıştay 7 Dairesinin 16.4.1992 tarih ve E: 1989/4010 ; K:1992/1126 sayılı kararı.
DENET DUYURU
Sayı : 2022/017

3.2.2. İndirimli Orana Tabi Mal ve Hizmetler Nedeniyle Ortaya Çıkan KDV İadeleri Yönünden:

Bilindiği üzere indirimli (%1 veya %8) orana tabi mal tesliminde veya hizmet ifasında bulunanlar, KDV Kanunu'nun 29/2 nci maddesi uyarınca, bu işlemleri ile ilgili KDV yüklenimlerinin; yine bu işlemlerle ilgili olarak hesapladıkları KDV'yi aşan kısmının belli bir haddin (bu had 2022 için 25.700 TL'dir.) üzerindeki bölümünü aylık olarak mahsup yoluyla veya yıllık olarak mahsup yahut nakit iade yoluyla alabilmektedirler.

Maliye İdaresi sonradan ortaya çıkan ciro primi ve benzerleri nedeniyle yüklenilen KDV'leri KDV iade hesabına dahil ettirmemesi üzerine oluşan haklı şikayetler sonucunda, 7104 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile KDV Kanunu'nun 29. maddesinde ibare değişikliği yapılmış ve böylelikle söz konusu tıkanıklığın giderilmesine imkan verilmiştir.

Bu değişikliğe paralel olarak Maliye İdaresi 18 no.lu KDV Genel Tebliği'nin 15. maddesinde şu düzenlemeyi yapmıştır:

“.....

..... İndirimli orana tabi işlemin gerçekleşmesinden sonra, işlemle ilgili olarak yapılan garanti, reklam, royalty, know-how, isim hakkı, ciro primi gibi harcamalar ve iskontolar nedeniyle satıcılar tarafından yüklenilen KDV'nin, indirim hesaplarına dahil edildiği vergilendirme dönemine ilişkin iade hesabında dikkate alınması uygun görülmüştür.”

3.2.3. Faturanın Ne Zaman Kesileceği Yönünden:

Ciro priminin bir hizmetin bedeli sayılmasının doğal sonucu olarak, diğer hizmetlerde olduğu gibi hizmet tamamlandığında ciro primi faturasının da kesilmesi isteniyordu.

Mesela yıllık olarak belirlenmesi ön görülen ciro primlerinin Aralık ayı itibariyle faturaya bağlanması gerekiyordu. Prim tutarının hesaplanmasındaki güçlükler nedeniyle faturalama işleminin Aralık ayı itibariyle yapılamaması vergi riski oluşturuyordu.

Maliye İdaresi'nin yeni anlayışına göre ciro primi faturasının düzenlenme zamanı tarafların mutabakatına bağlı hale gelmiştir.

Bir hasılatın oluşumunun tarafların iradesine bağlı olması, bu hasılatın keyfi olarak geciktirilebileceği düşüncesini akla getirebilir. Böyle bir düşünceye mahal yoktur. Çünkü söz konusu düşünce, mal teslimleri ve tekemmül eden hizmetler için geçerli olabilir. Halbuki konu fiyat farkı ise bu farkın ortaya çıkışı belli bir tarihte kendiliğinden olamaz. Fiyat farkları, tarafların fark üzerinde mutabakat sağlamaları, farkın faturaya bağlanması ve faturanın muhatabı tarafından kabulü suretiyle tahakkuk eder. Keyfi gecikme endişesine de mahal

yoktur. Çünkü fiyat farkına hak kazanan taraf bu hakkını elde edebilmek için bir an önce fiyat farkı faturasını kesecektir.

Sonuç olarak ciro primi veya sonradan sağlanan iskonto nedenli fiyat farkı faturasının düzenleme zamanı konusunda serbestlik vardır.

3.2.4. Muhasebeleştirme Açısından:

Ciro primlerinin bir hizmet bedeli olduğu yolundaki eski anlayışa göre bu primler taraflarca doğrudan gelir ve gider kaydedilmekteydi.

Yeni anlayışta ciro primleri fiyatı düzelten bir unsur olduğuna göre, faturayı kesen açısından bu prime dayanak teşkil eden malın halen stokta olması durumunda stok maliyetini azaltan bir unsur olarak ilgili stok hesabına ters kayıt yapılmak suretiyle muhasebeleştirilmesi gerekir. Prime esas teşkil eden mal satılmışsa prim gelir kaybına konu edilmelidir.

Ciro primi faturasına muhatap olan taraf (satıcı) ise bu primi, 611 no.lu SATIŞ İSKONTOLARI hesabına kaydetmeli, yıl geçmişse kanunen kabul edilir gider olarak dikkate almalıdır.

4. BANKACILIK ALANINDA İNDİRİMLİ FİYAT UYGULAMAK SURETİYLE CİRO PRİMİ VERİLMESİ:

Bazı vergi incelemelerinde, bankaların yüksek nicelikte veya post finansman imkanı sağlayan işlem yaptıran müşterilerine rekabetçi fiyatlar sunmak suretiyle tanımlı oldukları iskonto uygulamalarının katma değer vergisi açısından eleştiri konusu yapıldığı gözlemlenmektedir.

Söz konusu incelemelerde kısaca;

- Şirketlerin dış ticaret işlemlerini bankalar aracılığıyla gerçekleştirmesinin, söz konusu bankalara ciro ve dolaylı menfaatler sağladığı,
- Müşterinin bankaya sağladığı bu ciro ve post finansman imkanı hatırına başka bankacılık işlemlerinde ve özellikle döviz satış kurlarında rekabetçi fiyat uygulandığı,
- Dış ticaret işlemlerinin ilgili bankaya yaptırılmasının bankaya sunulmuş hizmet olduğu, düşük kur ile döviz alınmak suretiyle elde edilen ve bu hizmetin karşılığı olan menfaatin katma değer vergisine tabi tutulması gerektiği

iddia edilmektedir.

Kanımızca; banka müşterisinin, çok ya da nitelikli işlem yaptırmak suretiyle bankaya hizmet sunduğu şeklindeki bir görüş ile KDV hesaplanması gerektiği iddia edilemez.

Çünkü;

- Yerleşik Danıştay içtihatlarına göre yapılan işin hizmet olarak nitelendirilebilmesi için **doğrudan doğruya ve münhasıran muhatapı için yapılmış olması gerekmektedir** Nitekim emsal olarak bir Danıştay kararında ⁵ şu ifadelere yer verilmiştir:

*“..halbuki yapılan işin hizmet sayılabilmesi için doğrudan doğruya ve münhasıran muhatap için yapılması gerektiği, uyuşmazlık konusu olayda ise davacı şirket tarafından daha fazla üretim ve satış yapabilmek amacıyla üretim için gerekli olan GİRDİ İHTİYACININ TEMİNİ AMACIYLA HAMMADDE ALIM YAPILMIŞ OLDUĞU, **bu haliyle doğrudan doğruya ve münhasıran SATICI FİRMAYA VERİLMİŞ BİR HİZMETTEN BAHSEDİLEMEYECEĞİ...**”*

DANIŞTAY, ALIM YAPMA İŞLEMİNİN SATICIYA SUNULMUŞ BİR HİZMET OLMADIĞINI KABUL ETMEKTE, hatta yukarıdaki 2.5. no.lu bölümde belirttiğimiz Danıştay 11 inci Dairesi'nin 6.11.1996 tarih ve E.1995/4680, K.1996/3985 sayılı Kararında görüldüğü üzere, çok alım nedeniyle ortaya çıkan ödül hakkının dekont ile belgelenebileceği görüşünü benimsemektedir.

- Şirketlerce bankalara işlem yaptırılması, şirketin bankaya verdiği bir hizmet olamaz. Bazı dış ticaret işlemlerinin ilgili bankalar kanalıyla yapılmış olmasına karşılık gelmek üzere söz konusu bankalar tarafından şirketlere bir kısım ürün ve işlemler için rekabetçi fiyat sunulması, hizmet karşılığı sağlanmış bir menfaat değil diğer işlemler (ciro) nedeni iskontolardır.
- MALİYE İDARESİ 116 seri no.lu KDV Genel Tebliği'ni çıkardığı 2012 yılından bu yana, ÇOK ALIM YAPILMASININ SATICIYA HİZMET SUNULMASI OLDUĞU GÖRÜŞÜNÜ TERK ETMİŞ BULUNMAKTADIR. Maliye İdaresi'nin bu tarihten beri devam eden görüşü, ALIM HACMİ NEDENİYLE MÜŞTERİNİN ÖDÜLLENDİRİLDİĞİ HALLERDE BU ÖDÜLÜN HİZMET BEDELİ DEĞİL ÖDÜLE SEBEP OLAN İŞLEME AİT FİYAT FARKI OLDUĞU YÖNÜNDEDİR.

Banka müşterisine sunulan ödülün nedeni bankaya yaptırılan ithalat ve sair işlemler olduğuna göre müşterinin düzenleyeceği fatura, “BANKACILIK İŞLEMLERİNE YÖNELİK FİYAT FARKI” açıklamasını taşımalıdır. Fatura içeriği bankacılık hizmet bedelinin düzeltilmesi amacına yönelik olduğu için ve bankacılık hizmetleri KDV Kanunu 17/4-e maddesi uyarınca KDV'den istisna edilmiş bulunduğu için bu faturanın KDV hesaplanmaksızın düzenlenmesi gerekmektedir.

⁵ Danıştay 3. Dairesinin E.2008/4317 ve K.2010/3066 sayılı kararı

İşlem çokluğu nedeniyle yapılan ödüllendirmenin fiyat farkı faturası alınarak değil, başka işlemlerde iskontolu fiyat uygulanmak suretiyle yapılması idari görüşe aykırı düşmekle beraber bu aykırılık sadece fatura kesmeme fiili olarak algılanmalı, KDV aramaya kalkışılmamalıdır.

- KDV Kanunu'nun 17/4-g maddesinde döviz teslimleri KDV'den istisna edildiğine göre, piyasa fiyatının altında döviz satmak KDV eksikliğine yol açmamaktadır.
- Şirketlerin personel maaşları ile ilgili hesapları belli bir bankada açtırmaları karşılığında bankadan aldıkları para için KDV'li fatura düzenleyecekleri yönündeki Maliye İdaresi görüşüne katılıyoruz. Ancak bu idari görüş, bankaya çok işlem yaptırıldığı gerekçesi ile işlem yaptırana sağladığı menfaatlerin de KDV gerektirdiği anlamına gelmez. Çünkü bir firmaya müşteri kazandırma karşılığında alınan para ticari hizmet bedelidir, buna mukabil firmadan bizzat çok alım yapmış olmak o firmaya KDV'ye tabi hizmet sunmak değildir. Başka bir anlatımla söz konusu alımlar nedeniyle sağlanan menfaat Danıştay görüşüne ve Maliye İdaresi'nin güncel anlayışına göre KDV'ye tabi hizmet bedeli değildir.
- Vergi Usul Kanunu'nun 140/5. maddesine göre, Genel Tebliğ'e aykırı görüşle inceleme raporu düzenlemek yasaktır. Dolayısıyla bu yasağa aykırı şekilde düzenlenen inceleme raporları geçersizdir. KDV Genel Uygulama Tebliğinin III/A-6.1. nolu bölümünde yüksek ciro nedeniyle sağlanan menfaatlerin bu ciro ile ilgili FİYAT FARKI olduğu (KDV'ye tabi hizmet bedeli olmadığı), bahsi geçen fiyat farkına konu işlemlerin de KDV'den müstesna bankacılık işlemleri olduğu dikkate alınır, indirimli kurla döviz satışı yapılması suretiyle elde edilen menfaatin KDV'ye tabi olmadığı açıkça görülmektedir.

Sonuç olarak görüşümüz, bir bankanın çok ve nitelikli işlem yaptırdığı gerekçesiyle müşterisine düşük kurla döviz satmasıyla ilgili olarak ne bankaya ne de müşterisine herhangi bir vergi ve/veya ceza uygulanamayacağı yönündedir.

5. İSKONTONUN TRANSFER FİYATLANDIRMASI İLE İLGİSİ:

Bir malın veya hizmetin bedelinin, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13. maddesinde düzenlenmiş olan transfer fiyatlandırması açısından düşük bulunması suretiyle tenkit edildiği hallerde bu bedel KDV Kanunu'nun 27. maddesine de aykırı sayılarak KDV açısından da irdelenmektedir.

Faturadaki iskonto sonrası bedel transfer fiyatlandırılması açısından düşük bulunduğu takdirde, iskontonun bu düşüklüğe sebebiyet veren kısmı kabul edilmemekte ve mükellefin izahı yeterli görülmemektedir.

6. SONUÇ:

KDV Kanunu'nun 25. maddesine göre ticari teamüllere uygun miktardaki iskontolar fatura ve benzeri belge üzerinde gösterilmek suretiyle KDV matrahının tespitinde iskonto öncesi bedelden indirilebilmektedir.

Maliye İdaresi bu indirimi sadece indirimin uygulandığı faturada yazılı mal ve hizmetlerle ilgili olması şartıyla kabul etmekte, daha önce yapılmış işlemleri iskonto gerekçesi olarak kabul etmemekte, daha önce yapılmış alımlar nedeniyle alıcı lehine oluşan farklar (ciro primleri) için fiyat farkı faturası düzenlenmesini istemektedir.

Daha önce yapılan alımlar nedeniyle alıcıya sonradan tanınan iskonto için alıcı tarafından düzenlenecek fiyat farkı faturasındaki KDV oranı, ilgili alımda geçerli oran olacak, ilgili alım KDV'den istisna edilmiş ise söz konusu ciro primi faturasında da KDV gösterilmeyecektir.

Bankalarca, çok ve/veya nitelikli işlem yaptırdığı gerekçesiyle ilgili müşterilere sağlanan menfaatler fiyat farkı mahiyetinde olup, bankacılık işlemleri KDV'den müstesna olduğu için bu menfaatlerde KDV aranmaz.

KAYNAKÇA

- Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 30.6.1993 tarih ve 41473 sayılı özelgesi.
- Samsun Bölge İdare Mahkemesinin, 29.9.1997 tarih ve E.1997/50, K.1997/69 sayılı Kararı,
- Danıştay İkinci Dairesi'nin 5.3.1998 tarih ve E.1997/1908, K.1998/842 sayılı Kararı,
- Danıştay 11. Dairesinin 20.05.1998 tarih ve E1997/1295 K. 1998/1828 (Vergi Dünyası Dergisi Şubat 1999)
- Danıştay 11 inci Dairesi'nin 6.11.1996 tarih ve E.1995/4680, K.1996/3985 sayılı Karar
- Danıştay 7 Dairesinin 16.4.1992 tarih ve E: 1989/4010 ; K:1992/1126 sayılı Kararı
- Danıştay 3. Dairesinin E.2008/4317 ve K.2010/3066 sayılı kararı